

No gada sākuma civilstāvokļa aktu reģistrāciju jaunajā Cēsu pašvaldībā veic viena struktūrvienība – Cēsu novada Dzimtsarakstu nodaļa. Nodaļā ir trīs pilna laika darbinieces, divas strādā Cēsīs, viena Priekuļos. Pa vienai nepilna laika darbiniecei strādā Līgatnē un Vecpiebalgā.

Civilstāvokļu aktu reģistrācijas pakalpojumu ikviens Latvijas iedzīvotājs var saņemt jebkur: gan pašvaldības teritorijas robežās, gan ārpus tās. Vienīgais ierobežojums – izbraukuma laulību ceremonijas dzimtsarakstu nodaļa veic tikai savas pašvaldības teritorijā. Kamēr Līgatnē nebija darbinieka, daļa cilvēku devās saņemt pakalpojumu uz Siguldu, bet tāpat joprojām ir cilvēki, kuri no Raunas brauc uz Cēsīm.

No jūlija dzimtsarakstu nodaļām noteikts viens jauns pienākums: tiek veikta ārzemnieku pirmuzskaitē, kas nozīmē, ja pakalpojumu saņem ārvalstu pilsoņi, kuriem nav Latvijas personas koda, piemēram, viņi šeit laulājas vai reģistrē bērniņu, tagad dzimtsarakstu nodaļai ir pienākums šiem cilvēkiem piešķirt Latvijas personas kodu un ievadīt šos primāros datus Fizisko personu reģistrā.

Kāds bijis pirmais pusgads, par to “Druva” sarunājās ar Cēsu novada Dzimtsarakstu nodaļas vadītāju IVETU GABRĀNI. Viņa atzīst, ka bijuši arī pārbaudījumi, izaicinājumi un jaunumi, bet kopumā šis darba posms aizvadīts veiksmīgi.

Mirst mazāk, dzimst vairāk

Lai salīdzinātu pirmā pusgada datus, gan ierakstus par dzimšanu, laulībām, aiziešanu mūžībā, ar iepriekšējo gadu atbilstošu periodu, Iveta Gabrāne īpaši apkopojusi ziņas par teritorijām, kuras atrodas tagadējā Cēsu novadā.

Iveta Gabrāne teic: “Ja runājam par miršanas reģistrāciju, pirmajā pusgadā ir noformēti 276 reģistri, salīdzinot ar vidējo pusgada skaitli iepriekšējos trīs gados, tas vidēji ir mazāk par 20 miršanas reģistriem, kaut 2022. gads tika iesākts kovida zīmē un vēl februārī, martā katru mēnesi veicām ap 10 miršanas reģistru ar diagnozi “Covid-19”.”

Savukārt jaundzimušo bijis vairāk. Pirmajā pusgadā reģistrēti 196 bērniņi – 105 meitenītes un 91 puisēns, kas ir par 10 vairāk nekā pēdējos trīs gadus visā pašreizējā Cēsu novada teritorijā.

70 ģimenēs reģistrēti pirmie bērniņi; 71 otrie; 31 trešie; 18 ģimenēs ceturšie, bet sešas ģimenes kļuvušas kuplākas ar piekto atvasīti.

Iveta Gabrāne stāsta: “Mūsu pusē kā vienmēr vecāki jaundzimušajiem pārsvarā izvēlas tautību latvietis un dod latvisku vārdu. Šī pusgada laikā novadā reģistrēti arī citu tautību bērniņi, ir viens itālis, čigāns, divi ukraiņi un četri krievi. Arī vecāki ir bijuši gan Krievijas pilsoņi, gan Lielbritānijas, Lietuvas, Ukrainas, Amerikas un Itālijas. Mēs esam reģistrējuši arī bērniņu ukraiņu bēgļu ģimenei, kuru mazuļi piedzima Latvijā.”

Šogad populārākais meiteņu vārds Cēsu novadā ir Marta, pirmajā pusgadā tas dots astoņām mazuļītēm, seko Amēlija, tas dots septiņām jaundzimušajām. Ir trīs Elizabetes un Emīlijas. Puišiem visvairāk izraudzīts Jēkabs, Kārlis, Matīss un Oliveris, katrs dots četras reizes. Pirmajā pusgadā reģistrēti divi Jāņi, tikai tas izvēlēts kā otrais vārds. Kalendārā neierakstītie Alifs, Jāsons, Noels, Cēzars, meitenēm Ešlija, Mia, Demiāna, Beilija, Greisa, Heilija, Evisa, Mila, Heidiņa, Doreta, Odrīja. Iveta Gabrāne vērtē: “Lai nav kalendārā ierakstīti, tie ir vēsturiski, skaisti vārdi, kas labi skan arī starptautiski. Jāteic, arvien biežāk vecāki piedomā, lai vārds ir viegli lietojams dažādās valodās. Pasaule ir atvērta, cilvēki bieži vien mācās vai strādā ārvalstīs. Tāpat mazuļu vecākiem noteikti ir vērts paaugstināties par vārda nozīmi, lai kādā citā valodā tā nav divdomīga.”

Šogad parādījusies arī kāda jauna tendence, cilvēki maina vārdus, uzvārdus no krieviskiem, slāviskiem uz latviskiem: “Pro-

Ikdiena un atbildība.

Laulību un jaundzimušo reģistrācija, arī skumjais ieraksts par cilvēka aiziešanu mūžībā

tams, tik latviskā novadā kā Cēsu tas nenotiek bieži, tomēr gan Latvijā kopumā, gan arī pie mums tādi gadījumi ir vairāk nekā iepriekš. Tas, protams, ir dziļi personisks lēmums, uzvārds lielākoties tiek mainīts uz kādu no dzimtā esošiem,” saka I.Gabrāne.

Daudzi beidzot laulājas

Ņemot vērā, ka kovida ierobežojumu dēļ laulības varēja notikt noslēgtā lokā, ne viens vien pāris tās atlika un laulājas tagad. “Nodaļā pirmajā pusgadā ir noslēgtas 130 laulības, iepriekšējo gadu atbilstošā laikā posmā bijušas ap 100 laulībām. Katrs otrais pāris, ar kuru tiekamies, stāsta, ka bija nolēmuši laulāties pirms gada vai bijuši ilgāku laiku saderinājušies, bet kovida dēļ no ārzemēm nav varējusi atbraukt ģimene vai viesi, tāpēc kāzas atlikas. Tāpat bijušas situācijas, ka nedēļu pirms laulībām līgavai vai līgavainim ir apstiprināta “Covid-19” diagnoze un kāzas bija jāpārceļ. Tāpēc tagad strādājam vaiga sviedros,” ar smaidu teic Iveta Gabrāne un piebilst, ka aizvadītajā nedēļā bija 22 laulības un jau zināms, ka otrais pusgads šajā ziņā būs vēl ražīgāks nekā pirmais, jo arī augusts ir izteikts laulību mēnesis.

Dzimtsarakstu nodaļas vadītāja arī vērtē, ka situācija ar kovidu, blakus esošo karu daudziem likusi aizdomāties, ka dzīve ir jāsaikārto: “Nevaram pasargāt visu pasauli vai ietekmēt neietekmējamo, bet savu ģimeni varam pasargāt, sakārtojot nepieciešamās formalitātes. Daudziem pāriem, kuri nebija laulībā, kovida laiks radīja sarežģītumus. Piemēram, tētis aizbrauca strādāt ārzemēs, bija plānojis uz bērniņa piedzimšanu atgriezties Latvijā, bet tas nebija iespējams, jo robežas bija ciet. Domāju, šis laiks ir acinājis cilvēkus būt izlēmīgiem un pieņemt atbildīgus lēmumus.”

Laulības slēdz dažāda vecuma pāri, arī tādi, kuri attiecībā ir desmit un divdesmit gadu, ir arī tādi, kuri reiz izšķīrušies un izlemj atkal apprecēties. I.Gabrāne piebilst: “Par to ļoti daudz un skaļi nerunā, kad šādi cilvēki nāk uz dzimtsarakstu nodaļu, viņiem liekas, ka viņi ir vienīgais gadījums, bet tas nav nekas ārkārtējs, tādi pāri ir.”

Cēsu Dzimtsarakstu nodaļā laulības noslēguši ne tikai latvie-

ši, bet arī citu valstu – Krievijas, Lietuvas, Ukrainas, Bulgārijas un Itālijas - pilsoņi. Taču saistībā ar karu Ukrainā grūtības saņem dokumentus, kuri nepieciešami, piemēram, laulībām, radušās Krievijas vai Baltkrievijas pilsoņiem. “To regulē starpvalstu līgumi. Kad cilvēks veic pieprasījumu dzimtsarakstu nodaļā, mēs to pārsūtām Tieslietu ministrijai, kas kārtot tālāko, lai dokumenti tiek atsūtīti mums. Bet, protams, šajā laikā dokumentu saņemšana kavējas, prasa mēnešus, pusgadu, un dažkārt dokumenti var arī neatnākt.”

Ceremonijas varēja saplānot

Gada sākumā bija bažas, vai, ņemot vērā plašo jaunā novada teritoriju, darbinieku skaitu un to, ka Līgatnes štata vieta vēl bija vakanta, būs iespējams pieņemt visus laulību izbraukuma ceremoniju pieteikumus. “Tomēr vasara ir saplānojusies ļoti labi, visiem esam atsaukušies. Protams, dažkārt bijušas diskusijas par ceremonijas norises laikiem, esam saskaņojuši vietu un laiku, lai viss būtu iespējams, un sarežģītumi nav bijuši. Tomēr, kad vēl gada sākumā meklējām darbinieku Līgatnē, jo iepriekšējā kolēģe darbu neturpināja, skaidri nezina, vai varēsim visu saplānot, tāpēc uzreiz neatsaucāmies visiem izbraukuma laulību aicinājumiem. Taču darbinieci ļoti veiksmīgi atradām, tādēļ vasaras ceremoniju plānošana notika bez aizķeršanās.”

Atrast darbinieku Dzimtsarakstu nodaļā nav vienkārši, kvalifikācijai ir samērā augstas prasības, turklāt Līgatnē varēja piedāvāt tikai nepilnas slodzes darbu. I.Gabrāne paskaidro: “Nepieciešama juridiskā izglītība, spēja strādāt ar sarežģītām datorprogrammām un spēja vadīt publiskus pasākumus, tajā pašā laikā salīdzinoši neliela slodze. Tādēļ lūkojamies uz cilvēkiem, kam ir šāda izglītība un kas dzīvo Līgatnē, lai cilvēkam būtu iespējams apvienot ar otru darbu.”

Svin arī kāzu jubilejas

“Vēl pirmajā pusgadā nodaļā bijušas divas kāzu jubilejas. Ja ģi-

menes vēlas nosvinēt šos svētkus, Dzimtsarakstu nodaļā uzņemam gan sudraba, gan zelta un citus pārus. Šogad bija sudrabbāzas un viena 40 gadu jeb rubīna kāzu jubileja. Tie vienmēr ir ļoti ģimeņiski un sirsnīgi pasākumi, kad cilvēki var paskatīties atpakaļ, kas ir skaisti piepildījies no tā, kas bieži vien šajā namā ir domāts, lūgts, prasīts liktenim. Laulātie atnāk ar bērniem un mazbērniem, pāršķirstām reģistra grāmatu, atjaunojam laulību solījumus. Cilvēki mīļi teic – mūs tad laulāja Rubulīte (Daina Rubule – red.),” teic I.Gabrāne.

Gatavojoties tikties ar pāri, kas svinēja 40. kopdzīves jubileju, I.Gabrāne izpētījusi, ka dienā, kad laulājās viņi, ģimenes saites slēdza 13 pāri, tāpat bija varena darba diena: “Jāteic, astoņi pāri no tiem ir šķīruši laulību. Bet šis laulātais pāris ir to piecu izredzēto skaitā, kuriem bijusi iespēja nodzīvot kopā. Kad ģimenēm, kas kopā nodzīvojušas gadu desmitiem, vaicājam, kas ļāvis laulību nosargāt, tad atbilde nav maģiski stāsti, ka katru dienu atzīstas mīlestībā vai nones zvaigznes no debesīm, padoms, kā nosargāt to, kas ir divu cilvēku starpā, mēdz būt pavisam vienkāršs: reizēm vajag paklusēt, reizēm piekāpties, piedot. It kā vienkāršas lietas, vienkārša sadzīvošana, bet šajā vienkāršībā ir tas skaistums. Man šķiet, arī laulību ceremoniju brīdī vienkāršība ir vislielākais skaistums.”

Iveta Gabrāne aizdomājas: “Ir interesanti, ka reizēm, tiekoties ar cilvēkiem dzimtsarakstu nodaļā, viņiem liekas - tā jau tikai dokumentu parakstīšana, tā neko daudz nenozīmē. Protams, vienmēr visam ir tāda vērtība, kādu mēs piešķiram. Bet esmu pilnīgi pārliecināta, ka katrs atceras savu laulības noslēgšanas brīdi, neskatoties uz to, cik vienkāršs vai svinīgs tas bijis. Šī diena jebkurā gadījumā iezīmējas mūsu dzīvē kā īpaša.” □

Lappusi sagatavoja
IVETA ROZENTĀLE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no
Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par saturu atbild projekta īstenotājs
izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.

FAKTI

Cēsu novadā 2022.gada pirmajā pusgadā:

■reģistrēti 196 bērniņi – 105 meitenītes un 91 puisēns, kas ir par 10 vairāk nekā pēdējos trīs gadus visā pašreizējā Cēsu novada teritorijā.

■70 ģimenēs reģistrēti pirmie bērniņi; 71 otrie; 31 trešie; 18 ģimenēs ceturšie, bet sešas ģimenes kļuvušas kuplākas ar piekto atvasīti.